

was a man of brilliant gifts, a sharp intellect and was likened to President JF Kennedy's politics of glamour with a "pretty face, a quick tongue and a sense of style" (p. 145). In as much as Slabbert was well educated and well spoken, he lacked tenacity. He was a strong critique of apartheid and stated that the system lacked legitimacy and a sustainable social order. Slabbert's Afrikaner identity attracted a large number of Afrikaans speaking white people to the Progressive Party. Moreover, some National Party MPs admired and loved Slabbert for his charisma and intellect. After his death in 2010, Slabbert was praised as one of South Africa's greatest sons and a giant who played a leading role in demolishing apartheid and Afrikaner nationalism.

Iron in the soul is a book of great value that provides biographies of not very known opposition leaders and their vital roles in the political history of South Africa. The eight biographies provide readers with an idea of the challenges and victories opposition leaders faced in their political careers that shaped the making of modern South Africa. Through his analyses, Mouton managed to show that the journey of an opposition leader is not a relaxed one and to have a successful political career one has to have "iron in the soul".

Jan Smuts 'n van boerseun tot wêreldverhoog

(Pretoria, Protea Boekhuis, 2017, 650 pp., Tydlyn, Lys van eerbewyse en toekennings, Fotoseksie met 1 volkleur-kaart, 33 swart en wit fotos en 5 spotprente, eindnote, bibliografie, register. ISBN: gedrukte boek 978-1-4853-0614-6; ISBN: e-boek 978-1-4853-0615-3; ISBN: ePub 978-1-4853-0616-0)

Kobus du Pisani, 17 Medewerkers

Claudia Gouws
Noordwes-Universiteit
Claudia.Gouws@nwu.ac.za

Jan Smuts, een van die bekendste Suid-Afrikaners van die 20ste eeu, se bydraes op verskillende terreine word 67 jaar ná sy dood, binne die konteks van sy tyd en omstandighede deur 'n span akademië beoordeel en herwaardeer.

Prof Kobus du Pisani, die hoofredakteur, is 'n professor in Geskiedenis en Antieke Kultuur aan die Noordwes-Universiteit se Potchefstroomkampus. Sy

navorsingsfokus is anti-apartheidsorganisasies, grondbewaring in Suid-Afrika, omgewingsgeskiedenis, asook die Suid-Afrikaanse politieke geskiedenis gedurende die tydperk 1966 tot 1978. Du Pisani het saam met 17 ander medewerkers (James Barber †, Chris de Jager, Pieter du Toit, Deon Geldenhuys, Ockert Geysler, Willem Gravett, Christof Heyns, Dalene Heyns, Dan Kriek, Pieter Labuschagne, Hennie Pieterse, Fransjohan Pretorius, Bronwyn Strydom, Gert van den Bergh †, At van Wyk †, Klasie Viljoen, en André Wessels) hierdie lywige werk voltooi. Hierdie boek, 'n herwaardering van Smuts vanuit 'n Afrikaanse oogpunt, is die eindproduk van 'n projek aan die Noordwes-Universiteit se Potchefstroomkampus wat onder die Fokusarea Sosiale Transformasie (onder leiding van prof André Duvenhage) gersorteer het.

Die boek bestaan uit 'n voorwoord deur die hoofredakteur, 'n tydlyn met die hoogtepunte in Smuts se lewe, en dan 'n lys van eerbewyse en toekennings. Hierop volg 'n teksgedeelte in vier dele, 'n fotoafdeling met een volkleurkaart, 33 swart-en-wit foto's en vyf spotprente, 'n samevattende slotbeskouing, asook eindnote, 'n bibliografie, en 'n saakregister.

Die teks is in temas opgedeel wat strek oor die loopbaan van Smuts se lewe. Deel 1 handel oor Smuts se bydraes tot die wetenskap. Smuts het nie net homself as 'n briljante student in die Regte by *Christ's College* in Cambridge onderskei nie, maar ook wye erkenning vir sy konseptualisering van holisme en sy bydrae as plantkundige gekry. Verder het hy 'n sleutelrol gespeel in die stigting van die Universiteit van Pretoria, asook die vestiging van Argeologie as 'n professionele vakrigting.

Die tweede deel handel oor die militêre Smuts. Sy deelname aan en bydrae as bevelvoerder in drie oorloë het vir hom groot roem verwerf. Sy rol as Boeregeneraal gedurende die Suid-Afrikaanse Oorlog/Anglo-Boere-Oorlog (1899-1902) word veral vereenselwig met die inval in die Kaapkolonie, en sy deelname aan die vredesonderhandelinge ná die oorlog. In die Eerste Wêreldoorlog was hy eers 'n bevelvoerder van die magte in Duits-Suidwes-Afrika en Oos-Afrika. Hierná is hy na Brittanje waar hy lid van die Britse oorlogskabinet was, en die *Royal Air Force* gestig het. In die Tweede Wêreldoorlog het hy 'n leidende rol in die Suid-Afrikaanse oorlogsdeelname aan die kant van die Geallieerdes gespeel. Op 28 Mei 1941 word Smuts 'n veldmaarskalk, die hoogste toekening in die Britse weermag. Hierdie deel gee erkenning vir sy deelname aan vredesonderhandelinge ná afloop van die betrokke oorloë.

Die derde deel belig Smuts as politikus oor meer as 'n halfeeu (1898-1950). Ná sy studies in Cambridge (1895) het hy as advokaat in Kaapstad gepraktiseer. Op 28-jarige ouderdom word hy aangestel as staatsprokureur en regsadviseur van die Uitvoerende Raad in die Zuid-Afrikaanse Republiek (1898-1899) gedurende Paul Kruger se bewind. Smuts word gesien as grondlegger van die Suid-Afrikaanse staats- en regeeringsbestel, en was tydens die eerste Unieregering van 1910-1919 tweede in bevel onder Louis Botha. Smuts se politieke ideale (versoening tussen blanke taalgroepe, Suid-Afikanisme, Ryksverbondenheid, segregasie en voogdyskap) wat min steun in ons land geniet het, word belig. Daarby word sy krisishantering van die vier opstande, naamlik die Rebelle (1914), die Bulhoekopstand (1921), die Witwatersrandse mynstaking (1922), en die Bondelzwartopstand (1922) in hierdie deel sinvol ontleed teen die agtergrond van die betrokke tyd.

Deel vier fokus op Smuts as internasionale staatsman. Smuts se rol in die totstandkoming van die Unie van Suid-Afrika word belig, asook sy rol in die Eerste Wêreldoorlog as deel van die Britse Oorlogskabinet, en sy bydrae tot die ontwerp van die Volkebond. Hy was ook betrokke by die omskakeling van die Britse Ryk na die Britse Statebond waar dominiums groter soewereiniteit en gelyke status verkry het. Verder word Smuts se insette in die Tweede Wêreldoorlog as Churchill se vertroueling en raadgever in die Geallieerde oorlogspoging bespreek. Smuts se betrokkenheid by verskeie na-oorlogse vredesverdrae, en by die formulering van die Aanhef tot die Vereenigde Nasies se handves, waarin die beskerming van menseregte opgeneem is, word in besonderhede nagespeur. Smuts het vanuit sy gesofistikeerde denkraamwerk van holisme institusionele strukture bedink en geskep wat die wêreld ingrypend verander het.

Die grootste waarde van die boek lê in die vaardige wyse waarop die Afrikaans-sprekende historici 'n wetenskaplike oorsig van hulle navorsingsresultate aangaande Jan Smuts se uitmuntende prestasies uiteengesit het. Primêre en sekondêre bronne is in eindnotas en 'n bibliografie gebruik, en 'n saakregister is saamgestel. Om 'n nuwe perspektief van Smuts te kry, het die direkteur van die Smutshuis-museum, Kol. Charles Comley, nuwe inligting en foto's oor Smuts aan die outeurs beskikbaar gestel. 'n Seleksie foto's wat oor sy leeftyd strek, asook spotprente wat Smuts as omstrede figuur, volksverraaier, en skoothond van die Britse *Empire* uitbeeld, is in die teks bygevoeg.

Jan Smuts: van boerseun tot wêreldverhoog vul 'n leemte in die literatuur oor die geskiedenis van Suid-Afrika in die begin van die 20ste eeu. Smuts se belangstellings, vermoëns en prestasies was merkwaardig. Daarby was hy 'n briljante stu-

dent, plantkenner, filosoof, skrywer, advokaat, krygsman, staatsman, versoener en vredemaker. Sy visie van holisme wat daarop gemik was om mense meer vreedsaam en harmonieus te laat saamwerk, het vir hom 'n waardevolle nalatenskap besorg wat hom laat uitstaan as een van die grootste Suid-Afrikaners van die vroeë 20ste eeu. 'n Engelse vertaling behoort 'n aanwinst vir anderstaliges te wees.

Die Herero opstand, 1904-1907

(Pretoria, Protea Boekhuis, 2nd Edition, 2016, 360 pp., map, chronology, bibliography, index. ISBN 978-1-4853-0594-1)

G Pool

Andries Marius Fokkens
Stellenbosch University
fokkens@sun.ac.za

The debate on the decolonisation of university education arguably touches each academic piece written in Afrikaans, and other minority languages, for its relevance and contribution to the type of education offered to the youth. The book is a published Master's thesis of Gerhardus Pool, which was first published in 1979 and has subsequently been reprinted in 2016. The audience for this book is small and has a limited reach beyond Afrikaans speaking readers. The style of writing is reminiscent of its era, where racial identity is strongly accentuated and the information is largely one-sided reports and papers written by the German administration. The colonisation of Namibia (then known as German South West Africa) impacted the inhabitants of the country greatly. Opposition to the influx and changes occurring in Namibia by the turn of the nineteenth century is expected and Gerhardus Pool delivers an academic perspective on the subjugation of the Herero's over the period 1904-1907.

His empirical research for the book articulates archival information, missionary works and personal memoirs of the administrators, military personnel and missionaries involved during the uprising. His use of German phrases and descriptions is authentic, but unfortunately limits the understanding of the reader who is not proficient in German. The research is unfortunately not supplemented with works on the Herero perspective or non-colonial critiques that provides a more balanced perspective on the event. However, the availability of primary, oral and other sources to explain the side of the Herero is